

Introduction to the Social and Medical Models of Disability

ವಿಕಲಾಂಗತೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿಗಳು: ಒಂದು ಪರಿಚಯ

ವಿಕಲಾಂಗತೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು, ಜನರು ವಿಕಲಚೇತನರೊಡನೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಕುರಿತಾಗಿರುವ ಇರುವಂತಹ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ವಿಕಲಚೇತನರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಡನಾಟದ ಮಟ್ಟದ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರು ಎದುರಿಸುವಂತಹ ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳು, ಅವರ ಇನ್ನಿತರರೊಡನೆ ನಡೆಸುವ ಒಡನಾಟದ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ವಿಕಲಾಂಗತೆ/ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಎರಡು ಮಾದರಿಗಳಿವೆ, ಅವು ವಿಕಲಾಂಗತೆ/ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯನ್ನು ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ:

- 1) ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿ
- 2) ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿ

ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು.

ವಿಷಯ ಒಂದನ್ನು ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ಚರ್ಚಿಸಲು ಮಾದರಿಗಳು ಉಪಯೋಗಕಾರಿಯಾದ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವು ವಿಷಯವನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸಿ, ವಿಚಾರವೊಂದಕ್ಕೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಂತಹ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು, ಇರುವಂತೆ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿಗಳ ನಡುವೆ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿಕಲಚೇತನರೊಡನೆ ಒಡನಾಡುವಾಗ ಎರಡೂ ಮಾದರಿಗಳ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪಿಎಚ್ ಎಸ್ ಒ ದಲ್ಲಿ ನಾವು, ಆದಷ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಳಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆ.

ವಿಕಲಾಂಗತೆ/ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿ:

ವಿಕಲಾಂಗತೆ/ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಳಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಒಲವಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿಕಲಚೇತರ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗಸ್ಟ್ 2014ರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಸರಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ವಿಕಲಚೇತರರೊಡನೆ ಒಡನಾಡುವಾಗ ಬಳಸಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರಿ ಸಮಾನತೆ ಕಛೇರಿಯು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ವಿಕಲಚೇತರೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದು, ಈ ಮಾದರಿಯು, ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಲಚೇತನರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಾಗ ಎದುರಿಸಬಹುದಾದ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಕಲಚೇತನರು ಭಾಗವಹಿಸದಂತೆ, ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವ ಅನವಶ್ಯಕ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಯು ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ವಿಕಲಚೇತನರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿ ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿಕಲಚೇತರ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು, ಅವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗದಂತೆ

ಅನವಶ್ಯಕ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಈ ಮಾದರಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಈ ತಡೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಜನರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂದೂ ಅದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಾಹ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವಿಕಲಚೇತನರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ/ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ರೀತಿ (ವಿವಿಧ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವುದು...ಬ್ರೌಂಟ್ ಇಲ್ಲವೆ ದಪ್ಪ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ) ಇಲ್ಲವೆ ವಿಕಲಚೇತನರು ತಲುಪಲು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಜಾಗ.

ಅಂಗವೈಕಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸಮಾಜದ
ಒಳಗಿನ ಅಂಶಗಳು ಟಾಗುವುದು.

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ 'ನಂಬಿಕೆ'

ಬಡತನ

ಉಪಯುಕ್ತ ಶಿಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದಿರುವುದು

ವಿಕಲಚೇತನರು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಲುಪಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಪರಿಸರ

ಊಹಾವೋಹಗಳು

ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ

ಅವಗಣನೆ

ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದಿರುವುದು

ಸುಲಭವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರದ/ ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಾಹಿತಿ

ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳು

ಸುಲಭವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು / ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವ / ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಲಾದ ಸೇವೆಗಳು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಯು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಕಲಾಂಗತೆ/ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ದುರ್ಬಲ್ಯತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುಣಲಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲವೆ ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕವಾಗಿರುವ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ/ಳ ಹೊರÀ ರೂಪ ಇಲ್ಲವೆ ಅವನ/ಳ ಬುದ್ಧಿ ಅಥವಾ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಹುದಾದ ಗಾಯ ಇಲ್ಲವೆ ಆರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಗಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ ಆಗದಿರಬಹುದು. ಈ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣದ ಕಾರಣದಿಂದ ನೋವು, ಆಯಾಸ, ಸಂವಹನ

ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಇಲ್ಲವೆ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಕುಂದಿಸಲು ಬೇಕಾದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಯಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಯು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ವಿಕಲಾಂಗತೆ/ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯನ್ನು 'ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ'- ವಿಕಲಾಂಗತೆ/ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ/ಳೆ. ಅವನು/ಳು ಅನುಭವಿಸುವ ವೈಕಲ್ಯವು ಸಮಾಜ ಇಲ್ಲವೆ ಇನ್ನಿತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಬಹುಪಾಲು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲಿ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜನರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜವು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ, ದೌರ್ಬಲ್ಯವುಳ್ಳ ಜನರನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಸಮಾಜದಿಂದ ಹೊರಗಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದದೆ ಇರಲು ಅವನ ಕುರುಡುತನ ಕಾರಣವಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಓದಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ನಾಟಕವೊಂದನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಹೀಲ್ ಚೇರ್ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ/ಳೆಂಬುದಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ನಾಟಕ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾದ ಸಾರಿಗೆಯ ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ನಾಟಕ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವುದು ಕಾರಣ.

ವಿಕಲಾಂಗತೆ/ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಯು ಜನರ ಮನೋಭಾವನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನವಹಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ವಿಕಲಾಂಗತೆ/ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯ ಕುರಿತಾಗಿರುವ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು, ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅಡೆತಡೆಗಳಂತೆಯೇ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಅನೇಕ ಹಾಗೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿದ್ದು, ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳು, ರೂಢಿಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಏಕರೂಪತೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾದ ಅನವಶ್ಯಕ, ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಬಗ್ಗದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ ವಿಕಲಚೇತನರನ್ನು ಕರುಣೆ ಅನುಕಂಪದಿಂದ ನೋಡುವುದಾಗಿರಬಹುದು.

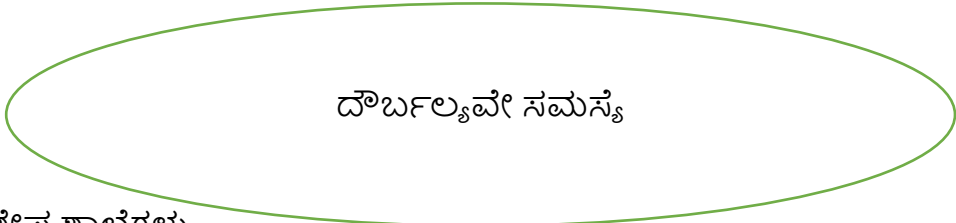
ವಿಕಲಾಂಗತೆ/ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿ:

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಕಲಚೇತನರು ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು, ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತದೆ. 'ಅವನಿಗೆ ಆ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಕಾರಣ ಅವನ ಕುರುಡುತನ' ಎಂಬಂತಹ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕಾನೂನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾದರಿಯು ಜನರ ಮನೋಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲೂ ಇದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಮಾನತಾ ಕಾನೂನು 2010 (ಇಕ್ವಾಲಿಟಿ ಆಕ್ಟ್) ದೈಹಿಕ

ವಿಕಲತೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾನೂನು, ಈ ಕಾನೂನು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಲು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವುದರ ಮೇಲೆ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾನೂನಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಆತ/ಕೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಕೆಳಗಿನ ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿಯು ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಮೇಲೆ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ವಿಕಲಚೇತರನ್ನು 'ಸರಿಪಡಿಸಲು' ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಅವನಿಗೆ/ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳು ವಿಕಲಚೇತನರಿಗೆ ನೀಡುವುದು ನಕಾರಾತ್ಮಕವೆಂದಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿಯು ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ನೋಡುವ ಬದಲಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳು

ಜಿಪಿಗಳು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳು

ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವ / ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಲಾದ ಸೇವೆಗಳು

ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುಂಪು

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮನೋತಜ್ಞರು

ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು

ಪ್ರಯೋಜನಗಳು/ರಿಯಾಯಿತಿಗಳು/ಕೊಡುಗೆಗಳು

ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಭಾಷಾ ಚಿಕಿತ್ಸಕರು

ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸಕರು

ವಿಶೇಷ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸಲಹೆದಾರರು

ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಮಾದರಿಗಳು

ಈ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ದೈಹಿಕ ವಿಕಲತೆಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಗಳು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಎರಡೂ ಮಾದರಿಯ ನಡುವಿನ ಜಾಗದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ವಾಸ್ತವಾಂಶ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ/ ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವಿಷಯ	ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಾದರಿ	ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿ
ಸಾರಿಗೆ	ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಳಿಸುವುದು.	ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ
ಮನೆ	ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಚಿಕಿತ್ಸಕರ ಸಲಹೆಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ, ವಿಕಲಚೇತರೊಬ್ಬನ/ಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ವಿಶೇಷ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವರ ಬಳಕೆಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.	ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಸರಕು ಮಾರಾಟಗಾರರು (ಅಡುಗೆಮನೆ ಹಾಗೂ ಸ್ನಾನದ ಮನೆ) ವಿವಿಧ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು, ಅಂದರೆ ವಿವಿಧ ಎತ್ತರ ಆಳದ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಮಾನದಂಡವಾಗಿ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಳಸಬಹುದಾದ ನೆಲೆಯಿಂದ ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಹೀಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಬೇಡ.
ಶಿಕ್ಷಣ	ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಲಚೇತನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಯ ಅರ್ಹತೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ತರಲಾಗುತ್ತದೆ.	ವಿಕಲಚೇತನ ಮಕ್ಕಳು ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿತರ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮನಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ.
ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳ	ವಿಕಲಚೇತರಿಗಂದೇ ಸುರಕ್ಷಿತ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಇನ್ನಿತರ ವಿಕಲಚೇತನರೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ	ವಿಕಲಚೇತನರೂ ಬಳಸಬಹುದಾದ/ತಲುಪಬಹುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ

	ರೂಪಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಬೇಕಾದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.	ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ವಿಕಲಚೇತನರು ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಶಕ್ತರಾಗುವಂತೆ/ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
ಸಂವಹನೆ	ಸಂವಹನವು 'ಮಾನದಂಡಗಳನುಸಾರವಾಗಿ' ನಡೆಯುತ್ತದೆ, ಉದಾ: ಅಕ್ಷರಗಳು 12 ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅದನ್ನು ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಭೂತಗನ್ನಡಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಓದಿ ಹೇಳುವುದು.	ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅವಶ್ಯತೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂವಹನವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿಯು ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.
ಭಾಷೆ	ಭಾಷೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಏನು 'ಸರಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು' ಹಾಗೂ ಅವರು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲರು/ ಏನು ಮಾಡಲಾರರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.	ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಎದುರಿಸುವ ಅಡೆತಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾಷೆಯು ಗಮನವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬಹುದೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
ಮನೋ ಭಾವನೆಗಳು	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ, ಉದಾ. ಅಂತರಜಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಪಡೆದ ಮಾಹಿತಿ, ಅವರು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲರೆಂಬ ಊಹೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.	ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಿ, ಅವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು, ಅನುಭವಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರು ಎದುರಿಸುವ ಅಡೆತಡೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.